

حاکمیت شرکتی و شفافیت

دکتری بحیی حسامی یگانه

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

مصطفی خیرالله

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی

آغاز سخن

حاکمیت شرکتی، در برگیرنده مجموعه روابط بین سهامداران، مدیران، حسابرسان و سایر افراد ذی نفع است که متضمن برقراری نظام کنترلی به منظور رعایت حقوق سهامداران جزء و اجرای صحیح مصوبات مجمع و جلوگیری از سوءاستفاده‌های احتمالی می‌باشد. صندوق بین‌المللی پول (IMF) و سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی (OECD)، در سال ۲۰۰۱ حاکمیت شرکتی را به صورت ساختار روابط و مسئولیت‌ها در میان یک گروه اصلی شامل سهامداران، اعضای هیئت مدیره، مدیر عامل و سایر گروه‌های ذی نفع تعریف نمودند که برای ترویج بهتر عملکرد رقابتی لازم جهت دستیابی به اهداف شرکت و تحقق عملی سازوکارهای نظارت و کنترل، به کار گرفته می‌شود. بر این اساس، حاکمیت شرکتی مطلوب باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

۱- مشوق‌های لازم را برای هیئت مدیره و مدیران اجرایی به گونه‌ای فراهم کند که در راستای دستیابی به اهداف شرکت و سهامداران عمل نمایند،

۲- نظارت کارا و اثربخش را تسهیل نماید، و
۳- منجر به تخصیص بهینه منابع گردد.
سال شود.

بدین ترتیب، وجود سازوکارهای حاکمیت شرکتی تضمین‌کننده منافع سرمایه‌گذاران، اعتبار دهنگان، مشتریان و سایر ذی نفعان است و زمینه تحقق آن، از طریق اتخاذ تصمیمات بهینه توسط هیئت‌های اجرایی و تدوین قوانین و مقررات لازم‌اجرا فراهم می‌شود. تمامی این موارد، تامین کننده چهار هدف اصلی ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی، شفافیت، عدالت، انصاف و رعایت حقوق ذی نفعان است.

موضوع حاکمیت شرکتی از دهه ۱۹۹۰ در کشورهای پیشرفته صنعتی جهان نظر امریکا، انگلستان، کانادا و برخی کشورهای اروپایی مطرح شد. سابقه این امر به گزارش معروفی به نام گزارش کادبری^۱ برمی‌گردد که در سال ۱۹۹۲ منتشر شده و به برقراری سیستم کنترل داخلی و حسابرسی داخلی تأکید زیادی نموده است.

بعد از آن به دلیل بحران‌های به وجود آمده در بورس‌های جهان و به ویژه سپتامبر سیاه ۱۹۹۷ و سپس حادثه یازدهم سپتامبر ۲۰۰۰ و افشاءی ماجراهای رسوایی‌های ولدکام

زیاد شفافیت به مخاطبین و تهیه کنندگان اطلاعات، ارائه تعریفی عملیاتی از آن به نحوی که مورد توافق همگان باشد، مشکل است. با این وجود، تعاریف زیادی از شفافیت ارائه شده است که بسته به این که بر چه مفهومی استوار هستند، می‌توان آنها را در سه گروه به شرح زیر، از یکدیگر متمایز نمود:

۱- تعاریف مبتنی بر ذی‌نفعان اطلاعات: ویش و انانث و کافمن (۱۹۹۹) و کافمن (۲۰۰۲) شفافیت را "افزایش جریان به موقع و قابل انتکای اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در دسترس همه ذی‌نفعان مربوط باشد"، تعریف کردند. همچنین، ویش و انانث و کافمن (۱۹۹۹) نبود شفافیت را به عنوان "مانع特 عدمی از دسترسی به اطلاعات، ارائه نادرست اطلاعات یا ناتوانی بازار در کسب اطمینان از کفايت مربوط بودن و کیفیت اطلاعات ارائه شده" تعریف کردند.

۲- تعاریف مبتنی بر پاسخگویی: مطابق این دیدگاه، شفافیت به عنوان درجه گشودگی و باز بودن موسسات بیان شده است. به عبارت دیگر، شفافیت را می‌توان به عنوان میزان نظارت و ارزیابی اعمال افراد داخل شرکت (مانند مدیران)، توسط افراد خارج از شرکت (مانند سهامداران) بیان نمود. در تعریف فلورینی (۱۹۹۹) از شفافیت، پاسخگویی بر جسته تر شده و به عنوان "افشای اطلاعات توسط شرکت‌ها که برای ارزیابی آن‌ها مربوط می‌باشد" تعریف گردیده است. از دیدگاه وی، شفافیت ابزاری برای تسهیل فرایند ارزیابی عملکرد شرکت‌ها تلقی می‌شود. تاکید بر حق دسترسی به اطلاعات و امکان ارزیابی عملکرد شرکت‌ها با استفاده از این اطلاعات، در تعاریف مذکور بر جسته تر شده است. در واقع، شفافیت ارتباطی تنگاتنگ با پاسخگویی دارد و علت تقاضا برای شفافیت این است که بازار شرکت‌ها را بابت سیاست‌های اتخاذ شده و عملکرد آنها، مسئول می‌داند (بلور و کافمن، ۲۰۰۵).

۳- تعریف شفافیت با تاکید بر اجرای قوانین و مقررات: سازمان تجارت جهانی، اطمینان از دسترسی به شفافیت در قراردادهای تجاری بین‌المللی را مستلزم مه شرط اساسی می‌داند: ۱- اطلاعات درباره قوانین، مقررات و سایر رویه‌ها به طور

(Enron) و ...، منجر به تصویب قانونی به نام قانون ساربیز اکسلی^۲ در امریکا گردید.

بحران‌های مالی ایجاد شده، نه تنها نیاز به اصلاحات جامع و اساسی در محیط‌های تجاری را نمایان ساخته، بلکه اهمیت انجام اصلاحات اساسی در سایر نهادها را نیز مانند نهادهای توسعه مالی، مشخص کرده است. چنین نهادهایی باید به منظور بهبود سازوکار حکمیت شرکتی، راهکارهای مدیریتی مناسب و اقدامات و سیاست‌های حاکمیتی شرکتی کارایی را نهادینه نمایند. این در حال توسعه، همچنان اصول نهادهای مالی در کشورهای در حال توسعه، همچنان اصول مدنونی را برای رسیدن به این اهداف در نظر ندارند. در این نهادها، هیئت مدیره توسط دولت تعیین می‌شود و حتی بخشی از این نهادها، در جریان مراحل توسعه و بهینه‌سازی نظام نامه‌ها و دستورالعمل‌های حاکمیت شرکتی قرار دارند. این دستورالعمل‌ها، علاوه بر این که وظایف و مسئولیت‌های هیئت مدیره را مشخص می‌کند، آنها را در برابر هرگونه اقدامی در موسسه، پاسخگو می‌سازد.

یکی از جنبه‌های با اهمیت حکمیت شرکتی، بحث شفافیت اطلاعات می‌باشد. اطلاعات شفاف را می‌توان به عنوان یکی از ایزار ایفای مسئولیت پاسخگویی مدیران دانست. هر قدر انتشار اطلاعات در جوامع بیشتر باشد، امکان اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه و ایفای مسئولیت پاسخگویی در مورد چگونگی تحصیل و مصرف منابع، بیشتر می‌شود. بنابراین، یکی از الزامات رشد و توسعه اقتصادی، دسترسی همه ذی‌نفعان به اطلاعات شفاف است. از این جهت، شفافیت اطلاعات را می‌توان پدیده‌ای اجتماعی دانست که بر روابط اجتماعی متقابل افراد ذی‌نفع بدشت تاثیر می‌گذارد. حکمیت شرکتی با قراردادن شرکت در محوطه‌ای شیشه‌ای و شفاف، شرایطی را فراهم می‌نماید که تمامی ذی‌نفعان بتوانند از طریق سازوکارهای حاکمیت شرکتی شامل کیفیت اطلاعات مالی، ساختار مالکیت، ساختار هیئت مدیره و ...، شرکت را به صورت شفاف مورد مشاهده قرار دهند.

تعريف شفافیت

پیش از آن که بتوان مفهومی را در عمل پیدا کرد، لازم است تا خود مفهوم به خوبی تعریف و تبیین شود. بدلیل و استگی

ارتباط مثبت وجود دارد.

۲- استقلال هیئت: تعدادی از مطالعات انجام شده ارتباط مستقیم با اهمیتی را بین نسبت مدیران غیراجرایی و سطوح افشاری اختیاری گزارش کرده‌اند. معمولاً در هیئتی که دارای نسبت بزرگی از مدیران غیراجرایی است، می‌توان تصویر مثبتی از استقلال و مسئولیت پاسخگویی را به سهامداران پیش‌بینی نمود و اطمینان به رعایت مصوبات حاکمیت شرکتی افزایش می‌یابد (Dieden, ۲۰۰۰)؛ بنابراین فرض می‌شود که بین استقلال هیئت و افشاری حاکمیت شرکتی ارتباط مثبت وجود دارد.

۳- دوگانه بودن مسئولیت مدیرعامل: این وضعیت هنگامی رخ می‌دهد که مدیرعامل (CEO) یک شرکت به عنوان رئیس هیئت مدیره هم انتخاب شود. این امر ممکن است منجر به تضاد منافع و از دست رفتن استقلال گردد (جنسن، ۱۹۹۳). بنابراین فرض می‌شود که بین دوگانه بودن مسئولیت مدیرعامل و افشاری حاکمیت شرکتی ارتباط منفی وجود دارد.

۴- ترکیب کمیته حسابرسی: کمیته‌های حسابرسی سازوکاری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و غیرمدیران، محافظت از سرمایه‌گذاران، تقویت سیستم کنترلی داخلی و حفظ کیفیت افشاری اطلاعات حسابداری و مالی می‌باشد. هو و وونگ (Ho & Wong, 2001) پس برداشت که شرکت‌های بزرگی که دارای کمیته حسابرسی هستند اطلاعات بیشتری را به صورت اختیاری افشا می‌کنند. شرکت‌های بزرگ با کمیته‌های حسابرسی مستقل مشکل از مدیران مستقل، از عملکرد و افشاری اطلاعات اثربخش‌تری برخوردارند. بنابراین، فرض می‌شود که بین تعداد مدیران غیراجرایی در کمیته حسابرسی و افشاری حاکمیت شرکتی رابطه مثبت وجود دارد.

عوامل تعیین‌کننده شفافیت راهبردی

مطابق گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۰۰، یکی از عوامل اصلی بحران‌های اقتصادی کشورهای آسیای شرقی و ورشکستگی شرکت‌ها، فقدان شفافیت حاکمیت شرکتی می‌باشد. این امر، بررسی مجدد مدل‌های متداول حاکمیت شرکتی را ایجاب نموده و منجر به صدور شفافیت راهبردی^۳ جهت افشاری اطلاعات شرکتی شده است.

علوم منتشر شده باشد،

۲- مطلع کردن گروه‌های ذی نفع از قوانین و مقررات مربوط و تغییرات در آنها، و

۳- اطمینان از این که قوانین و مقررات به صورت یکپارچه، بی‌طرفانه و معقول اجرا می‌شود.

وجه اشتراک همه تعاریف مذکور، «قابلیت دسترسی به اطلاعات» و «توانایی برقراری ارتباط و وجود جریان ارسال و دریافت اطلاعات» است، زیرا قابلیت دسترسی به اطلاعات از ابعاد مهم دستیابی به شفافیت بوده و در هنگام ارسال اطلاعات از طریق سیستم حسابداری، نیاز به شفافیت تشدید می‌شود.

رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و سطح افشا

هسته اصلی ثوری نمایندگی این است که مدیران به عنوان نمایندگان سهامداران، ممکن است به‌گونه‌ای عمل نمایند یا تصمیم‌هایی را بگیرند که الزاماً موجب بهداشت رساندن ثروت سهامداران نگردد. مطابق این ثوری، باید سازوکار کنترلی یا ناظری کافی برای محافظت سهامداران از تضاد منافع ایجاد شود. موضوع شفافیت صورت‌های مالی، به عنوان یک راهکار عملی مورد توجه قرار گرفته است. اما مسئله‌ای که وجود دارد، این است که شفافیت صورت‌های مالی یک عبارت کلی و بدون چارچوب می‌باشد که باید تعریف و تبیین شود تا مشخص گردد که شفافیت چیست و جایگاه آن در صورت‌های مالی کجاست؟ ضمناً باید به این پرسش اساسی نیز پاسخ گفت که شفافیت برای چه کسی و برای چه منظوری؟! و نقش حسابداران در شفافیت صورت‌های مالی چیست؟ در تحقیقی که توسط چونگ و لسی‌مویا (Chong & Lsimoya, 2007) انجام شد، رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و سطح افشا به صورت زیر موردن بررسی قرار گرفت:

۱- اندازه هیئت: آلسی‌میری (Alshimmiri, 2004) استدلال

نمود که هیئت‌های بزرگ شامل مدیرانی با مهارت‌ها و تجربیات گوناگون می‌توانند کارایی انتقال اطلاعات را بهبود بخشند. این بدان معناست که شرکت‌هایی که دارای اندازه هیئت‌های کوچکتر هستند، بخش به نسبت کوچکی از اطلاعات را در صورت‌های مالی افشا می‌کنند. بنابراین فرض می‌شود که بین اندازه هیئت و افشاری حاکمیت شرکتی

منتشر کنند. از طرف دیگر، هنگامی که شرکت‌ها از موقعیت رقابتی بالایی در بازار برخوردار باشند، سهامداران ترجیح می‌دهند که شرکت‌ها اطلاعات بیشتری را منتشر کنند؛ زیرا انتشار اخبار مثبت، منجر به افزایش ارزش سهام و قابلیت سوددهی شرکت می‌گردد. تعدادی از تحقیقات انجام شده، اثر نحوه تامین مالی بر روی شفافیت را مورد بررسی قرار داده‌اند. تابع به دست آمده، یبانگر این است که تامین مالی از طریق بانک، منجر به انتشار اطلاعات کمتری برای استفاده‌کنندگان برونو سازمانی گردیده است. در مقابل، تامین مالی از طریق بازار متوجه افشاء اطلاعات شرکتی بیشتری هم برای سرمایه‌گذاران و هم رقبا شده است.

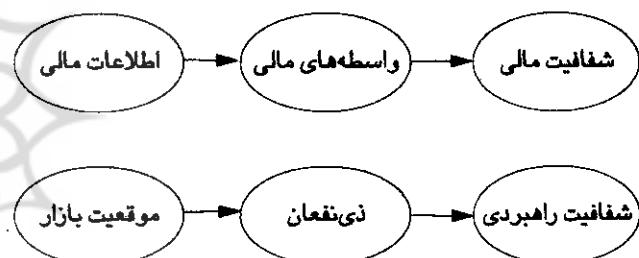
به طور خلاصه، مباحثت ذکر شده در بالا یانگر این است که میزان شفافیت راهبردی در یک اقتصاد پایدار، تحت تاثیر دو عامل جهت‌گیری شالوده سازمانی^۵ و زیربنایی^۶ از شفافیت مالی و تجاری^۷ قرار می‌گیرد.

منافع و هزینه‌های ناشی از افزایش شفافیت

اگر چه یکی از اهداف اصلی تحولات مطرح شده در حاکمیت شرکتی، افزایش شفافیت بوده و اختلاف نظری در زمینه مطلوب بودن آن وجود ندارد، اما در تحقیقی که توسط هرملین و ویس‌باج (Hermalin & Weis Bach, 2007) انجام شد، به این نتیجه رسیدند که افزایش شفافیت، منافع و هزینه‌هایی دارد. زیرا، افزایش شفافیت به یک سطح بهینه و دستیابی به مجموعه‌ای از منافع مشخص، منجر به کاهش منافع می‌شود. حتی هنگامی که شفاف‌سازی هیچگونه هزینه مستقیمی نداشته و یا منجر به ارائه اطلاعات به رقبا و مراجع قانونی نگردد، این نتیجه همچنان پابرجاست. اگر چه وجود اطلاعات شفاف، بهدلیل کاهش عدم تقارن اطلاعاتی نقش موثری در کاهش هزینه تامین مالی و مبادلات دارد و می‌تواند منجر به تسهیل مدیریت ریسک، شناسایی بهتر فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری، نظارت بر مدیران و منضبط کردن آنان، تسهیل مبادلات کالا و خدمات، به حرکت در آوردن پس اندازه‌های جامعه و توزیع عادلانه ثروت گردد، اما از طرف دیگر، می‌تواند منجر به کاهش سود شرکت به دلیل تحمل جریمه‌های ناشی از عدم رعایت ضوابط افشا، افزایش پاداش مدیران اجرایی و افزایش غیرکارای نرخ تغییر آنها گردد.

شفافیت راهبردی به صورت زیر تعریف می‌شود: "توانایی شرکت‌ها جهت علامت‌دهی یا فراهم نمودن اطلاعات کافی، مربوط، به موقع و اثربخش برای سرمایه‌گذاران، اعتبار دهنده‌گان و سایر افراد ذی نفع مانند سیاستمداران، به گونه‌ای که با ایجاد انگیزه در مدیران یا محدود کردن آنها، منجر به تامین منافع ذی نفعان شرکتی گردد".

در راستای تاکید بر اهمیت شفافیت راهبردی و پاسخگویی به ذی نفعان و سیاستمداران، ایجاد انگیزه و تحمیل محدودیت‌هایی که عملکرد شرکت‌ها را در سیستم‌های تجاري مختلف هدایت کند، بسیار مهم است. شکل زیر، نشان‌دهنده کاتالیزورهای^۸ از شفافیت مالی و راهبردی است:

مدل‌های متدالو حاکمیت شرکتی مبتنی بر بازار، بر فعالیت‌های مالی متمرکز شده و هدف آنها کنترل عملکرد شرکت می‌باشد. این مدل‌ها از طریق نقشی که واسطه‌های بازار ایفا می‌کنند، شفافیت راهبردی شرکت‌ها و انتشار اطلاعات مالی را به یکدیگر مرتبط می‌سازند. دیامون (Diamond, 1984) نشان داد که واسطه‌های مالی، نقش مهمی در جمع‌آوری و کنترل اطلاعات ایفا می‌کنند. موضوع شفافیت راهبردی، دارای ارتباط تنگاتنگی با انتشار و افشاء اطلاعات برای ذی نفعان شرکت می‌باشد. این امر، ایجاد می‌کند که بررسی کنیم آیا شرکت‌ها به دلایل رقابتی و تعهدات قانونی انگیزه پیدا می‌کنند که به صورت شفاف در بازار عمل نموده و اطلاعات مربوط به ذی نفعان را افشا نمایند. از دیدگاه وام‌گیرنده، میزان شفافیت راهبردی وابسته به این است که افشاء اطلاعات، چگونه موقعیت شرکت را در بازار تحت تاثیر قرار خواهد داد. از یک طرف، اعتبار دهنده‌گان ترجیح می‌دهند تا هنگامی که شرکت‌ها در یک موقعیت رقابتی ضعیف قرار دارند، اطلاعات کمتری را

اندازه‌گیری شفافیت

پیچیدگی مفهوم شفافیت سبب شده است که اندازه‌گیری آن مشکل باشد. از نظر مفهومی، اندازه‌گیری کمی شفافیت را می‌توان با دقت اطلاعات دریافت شده و کیفیت آنها سنجید. در تلاش‌هایی که اخیراً برای اندازه‌گیری شفافیت انجام شده، از معیارهایی مانند فساد، بحران مالی یا هموارسازی سود استفاده شده است. با وجود این، نمی‌توان این عوامل را کاملاً به نبود شفافیت نسبت داد. پیوتروسکی و اسمیت (۲۰۰۳)، چارچوبی برای مفهومی کردن و اندازه‌گیری شفافیت شرکت‌ها تدوین کرده‌اند. طبق این چارچوب، شفافیت شرکت‌ها سه عنصر اصلی دارد:

۱- گزارشگری مالی (اختیاری و اجباری)،

۲- انتشار اطلاعات از طریق رسانه‌ها و اینترنت، و

۳- کسب اطلاعات محترمانه و ارسال آن از طریق تحلیل‌گران مالی، سرمایه‌گذاران نهادی و افراد داخل شرکت.

همچنین، در پژوهش‌های متعددی که در زمینه اندازه‌گیری عناصر مختلف شفافیت انجام شده، از معیارهایی استفاده شده است که در ادامه به آنها پرداخته می‌شود.

در ارتباط با مورد اول، از معیارهایی مانند میزان افشاء اطلاعات از طریق یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی، افشاء اطلاعات در مورد حاکمیت شرکتی، افشاء هویت سهامداران عده و مدیران، به موقع بودن گزارش‌های مالی (بوشمن و همپژوهان، ۲۰۰۳)، تعداد اقلام خاص حسابداری که در گزارش‌های میان دوره‌ای افشا شده است، میزان افشاء اهم رویه‌های حسابداری و تعداد گزارش‌های میان دوره‌ای (مرکز بین‌المللی تحلیل مالی و پژوهش، ۱۹۹۵) استفاده شده است.

از دلایل گنجاندن «ابزار انتشار اطلاعات» به عنوان یکی از عناصر شفافیت، توجه به ویژگی «دردسترس بودن اطلاعات» در تعریف شفافیت است. فقدان ابزار مناسب برای انتقال اطلاعات، جریان گزارش‌دهی مالی توسط شرکت‌ها را با مشکل مواجه می‌کند، بدین معنا که اطلاعات در دسترس افراد ذی‌نفع و ذی‌علاقه قرار نمی‌گیرد و تصمیمات آگاهانه و بهینه‌ای اتخاذ نمی‌شود. برای اندازه‌گیری «ابزار انتشار اطلاعات»، از میزان نفوذ رسانه‌های مختلف مانند تعداد روزنامه‌های منتشر شده و

پایان سخن

از دیدگاه گسترده حاکمیت شرکتی که متمرکز بر پاسخگویی مدیران به همه ذی‌نفعان است، اطلاعات شفاف را می‌توان به عنوان یکی از ابزار اصلی ایفای مستولیت پاسخگویی مدیران دانست. اهمیت دسترسی به اطلاعات جهت اتخاذ تصمیم‌های منطقی و صحیح، به حدی است که در جوامع مردم‌سالار، شفافیت اطلاعات و امکان دسترسی به آن را در

فن آوران دانش آسیا

ارائه دهنده نرم افزارهای مالی، اداری و بازرگانی

✓ نرم افزار بامداد

راهکار جامع مالی و اداری شرکتها

✓ نرم افزار آسیا

مناسب کسب و کارهای کوچک

- قابل تطبیق با گردش کار شرکتهای مختلف
- کاربری آسان و راه اندازی سریع
- پویایی و قابلیت تغییر در جهت رفع نیاز مشتریان

www.fdasys.com

تهران: ۸۸۴۰۵۷۱۰-۸۸۴۲۵۹۶۲

تماینده اصفهان: ۰۹۱۳۳۰۶۱۲۶

شمار حقوق بشر در نظر می‌گیرند. هرقدر انتشار اطلاعات در جوامع بیشتر باشد، امکان اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه و پاسخگویی در مورد چگونگی تحصیل و مصرف منابع، بیشتر می‌شود و امکان رشد فساد کاهش می‌یابد. شفافیت، به عنوان ابزاری برای رشد و توسعه جوامع ضروری است. از سوی دیگر، تاثیر شفافیت بر حکمیت شرکتی، هم منجر به مزایایی می‌شود و هم هزینه‌هایی را تحمیل می‌کند. فشارهای رقابتی جهانی، شرکت‌ها را وادار نموده است که منتظر این نباشند تا قوانین افسای جدید به آنها بگوید چه چیزی، کجا، چگونه و چه وقت برای ذی‌نفعان منتشر شود. در نهایت، پیچیدگی مفهوم شفافیت باعث شده است تا اندازه‌گیری آن بسیار مشکل باشد.

پی‌نوشت‌ها:

- 1- Cadbury Report
- 2- Sarbanes-Oxley
- 3- Strategic Transparency
- 4- Catalysts
- 5- The Orientation of the Institutional Infrastructure
- 6- The Foundations of Business System

منابع:

- 1- Eldomiaty, T. and Choi, C., **Corporate Governance and Strategic Transparency: East Asia in the International Business Systems**, Corporate Governance, Vol. 6, No. 3, 2006, PP. 281-295
- 2- Chong, G. and Isimoya, E., **Disclosure of Governance Information by Small and Medium-Sized Companies**, Corporate Governance, Vol. 7, No. 5, 2007, PP. 635-684
- 3- Hermalin, B. and Weisbach, M., **Transparency and Corporate Governance**, Seminar at the University of California, 2007, PP. 1-25
- 4- Smith Report, The Audit Committee Combined Code Guidance, Financial Reporting Council, London, 2003
- 5- Gaa, J., **Corporate Governance and Secrecy: The Ethics of Earnings Management**, Department of Accounting and Management, University of Alberta, 2007
- 6- Choudhury, M. and Ziaul Hoque, M., **Corporate Governance in Islamic Perspective**, Corporate Governance, Vol. 6, No. 2, 2007, PP. 116-128